

нанні модульного структурування змісту навчального матеріалу та акумулюючого оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів, зумовлюють актуальність дослідження.

В основі модульного навчання лежить поняття модуля (лат. — *modulus*, англ. — *module*), що набуває значення функціонального вузла. У науково-педагогічній літературі існує різне трактування модуля. Найчастіше модуль визначається як міра komponування знань для зручного засвоєння.

У теорії та практиці модульного навчання можна виділити модуль логічного, процедурного, фреймового (структурно-схематичного), семантичного походження. З дидактичних позицій розглядається навчальний модуль. У нашому розумінні навчальний модуль визначається як інтеграція різних видів та форм організації навчання у межах певної змістової одиниці. Ядром модуля виступає інформаційний матеріал, який реалізується на різних заняттях. Форми організації навчання, у межах яких реалізується модуль, набувають варіативного поєднання.

Модульне структурування змісту навчання можна узагальнити як наскрізну проблему, яка характеризується організаційно-методичною будовою відповідно до структури наукового знання. Залежно від вибору предмета структурування можна виділити кілька способів модульного структурування: функціональний, циклічний, заліковий, технологічний.

З позицій забезпечення індивідуалізації навчального процесу у вищому навчальному закладі мета модульної технології навчання полягає в створенні найбільш сприятливих умов розвитку особистості студента шляхом забезпечення гнучкості змісту навчання, пристосування дидактичної системи до його індивідуальних потреб та рівня базової підготовки студента шляхом організації навчально-пізнавальної діяльності за власною лінією навчання на основі проходження поглибленого, повного чи скороченого курсу програми.

*Н. І. Кравець, асист.,
кафедра цивільного та трудового права*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ

«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ» З ОРІЄНТАЦІЄЮ НА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ

Навчальний процес повинен бути спрямований на виявлення потенціалу студента та формування інтересу до предмета.

Кафедрою цивільного та трудового права юридичного факультету КНЕУ ім. Вадима Гетьмана проводиться значна робота із накопичення досвіду проведення семінарських занять, в тому числі і з курсу «Цивільне право України». Але є окремі елементи, які необхідно вдосконалювати, і таким чином, розвивати творчий потенціал студентів.

Існують різні методики проведення семінарських занять. На нашу думку, кожне семінарське заняття бажано проводити таким чином, щоб характер його проведення відрізнявся від попереднього.

Сьогодні досить важливим є питання індивідуалізації навчального процесу. Студент може підготувати на вибір або реферат, або доповідь на тему, яка викликає його інтерес, згідно до навчальної програми даного курсу. Тематику рефератів надає викладач або студент погоджує її з викладачем, а тему доповіді студент може обирати самостійно.

Студент може підготувати на вибір з двох запропонованих йому завдань одне: або розробити будь-яку тему з курсу «Цивільне право України» в таблицях чи скласти кросворд по одній із тем, які складають загальну частину Цивільного права України. Якщо мова йде про вивчення Особливої частини Цивільного права, завдання щодо кросворду бажано замінити на розроблення студентом пакету договорів.

Розроблення теми в таблицях — самостійна робота індивідуального характеру, до якої, як показує практика, студенти виявляють інтерес. Студент по тій чи іншій темі згідно плану семінарських занять, користуючись науковою та навчальною літературою в поєднанні з нормативно-правовими актами, систематизує даний матеріал у вигляді схем, таблиць, діаграм.

Пакет договорів — це самостійна робота студента, яка надає змогу закріпити отриманні теоретичні знання по кожній темі щодо цивільно-правових договорів та сформувані практичні навички у складанні юридичних документів.

Ці та інші види самостійної роботи надають змогу виявити у студентів творчий потенціал у цивільно-правовому напрямку. Надаючи право вибору студентові, викладач індивідуалізує навчальний процес. Таким чином, студент виявляє інтерес не тільки до

даної теми, а й до дисципліни в цілому і, як наслідок, більш повно розкриває свій творчий потенціал.

Також для розкриття творчого потенціалу студента в повному обсязі, необхідно впроваджувати в навчальний процес даної дисципліни використання рольових ігр. Наприклад, «Стоп-кадр».

Застосування цього прийому інколи використовується як доповнення при розігруванні ситуації чи імітації. Його сутність полягає в тому, що кілька студентів при розігруванні певної рольової ситуації періодично зупиняються для того, щоб їхні дії міг прокоментувати викладач або інші учасники.

Цей метод сприяє чіткішому з'ясуванню та аналізу правового змісту рольової гри або сценки, яку вони мають згодом відтворити.

«Мікрофон»

Іноді в процесі заняття виникає потреба швидко прояснити позицію чи думку учасників з якогось конкретного питання. Це можна зробити з допомогою методу «Мікрофон», дотримуючись таких правил:

— говорити має право лише той, кому передали символічний мікрофон (як мікрофон може виступати ручка, олівець, або інший предмет);

— відповіді не оцінюються і не коментуються;

— коли хтось висловлюється у мікрофон, інші не вправі говорити.

Мозковий штурм (атака)

Це один із найпопулярніших методів навчання і групової роботи. Як правило, мозковий штурм включає два етапи.

Мета першого етапу — генерування ідей. Від аудиторії слід домогтися якомога більшої кількості відповідей на поставлені питання чи проблему. Ця стадія не передбачає обговорення, критики, оцінки пропозицій, оскільки замість «мозкового штурму»(атаки) може виникнути «мозковий шторм». Щоб цього не сталося, важливо дотримуватися послідовності кроків і правил проведення мозкового штурму (атаки).

Завчасно визначте тему та сформулюйте проблему у вигляді запитання. Наприклад: Дайте визначення: договір — це...? ? Мета вивчення теми «Цивільно-правовий договір»? і т. п.

Підготуйте плакат або дошку, фломастери та крейду для запису теми та пропозицій. Запишіть сформульоване запитання.

Коротко проведіть обговорення теми, проблеми (чим вона викликана, чи хвилює вона учасників, які зусилля потрібно прикласти для її вирішення).

Виберіть ведучого для проведення мозкового штурму.

Виберіть помічника ведучого, який би записував всі висловлені пропозиції.

Нагадайте правила першого етапу мозкового штурму:

- мета мозкового штурму — зібрати якнайбільше пропозицій;

- кожен може вільно висловлювати пропозиції;

- вислуховуються будь-які пропозиції, в тому числі, на перший погляд, смішні, фантастичні;

- висловлені пропозиції критиці та коментуванню не підлягають;

- можна розвивати попередні ідеї;

- учасники висловлюються в порядку черги, точно і коротко;

- ведучий та його помічник також вправі висувати пропозиції;

- ведучий може попросити уточнити формулювання пропозиції для того, щоб записати її в більш простій та короткій формі.

Генерування ідей може проходити в такому порядку. Після проголошення питання чи проблеми слід запропонувати всім учасниками групи висловити свої міркування, коментарі, ідеї пов'язані із ними. Висловлені учасниками групи пропозиції слід записувати на дошці чи на плакаті в порядку їх висловлювання без зауважень, коментарів чи запитань.

В проведенні мозкового штурму (атаки) особлива роль відводиться ведучому. Головна його місія полягає в тому, щоб зафіксувати всі пропозиції. Це бажано робити на плакаті або на дошці, які повинні бачити всі учасники мозкового штурму. Записувати може сам ведучий або його помічник. Але при їх записуванні вони не вправі відкидати висловлені пропозиції з тих мотивів, що вони, наприклад, суперечать загальноприйнятій думці, перекручувати зміст висловлених пропозицій, настоювати на своєму варіанті формулювання, примушувати учасників генерувати ідеї та пропозиції, намагатися дати оцінку запропонованому.

Але ведучий та його помічник вправі просити учасників повторити чи уточнити формулювання для більш точного і короткого запису та брати участь в генеруванні пропозицій та ідей, особливо тоді, коли виникає затримка.

Мета другого етапу мозкового штурму (атаки) — відбір перспективних пропозицій їх обговорення, оцінювання та класифікація. Він, як правило, проводиться в малих групах з використанням різних форм дискусії і прийомів обговорення проблем.